vnde fuit cõcessum laico, qa nõ erat mere spũale. Si.n. esset ius mere spirituale, nõ execrareť ꝑ cõcessionẽ factã laico, cũ ipsum ius cõferẽdi quãdoq; ex priuilegio cõcedať laico, nec ꝑ hoc execrať. 63. dist. c. Adrianus. & hoc no. Io. An. in c. 2. de ꝓbẽ. lib. 6. Et ꝑ tãto hoc ius dr̃ annexũ spũali, qa parat viã ad obtinẽdã instõnẽ, q̃ est ius merè spũale, vt dicã infra eo. c. quãto. Possent & hęc iudicialiter distingui, sed nõ curo: qa ꝓdicta satis sufficiunt ad satisfactionẽ q̃siti, quare dixit in plurali, de iudiciis. An aũt iudiciũ attẽtatũ super possessione, seu quasi rei spũalis, dicať spirituale, vt sic tracteť corã iudice ecclesiastico, vt quãdo agit petitorio? qõ est pulchra, & tãgã eã in c. fi. infra de iud. & i c. 5 lras, de iurꝺ. cal. Tertio† q̃ro de vtili qõne, maximè canonistis, q nõ hẽnt alibi materiã ita declaratã: an quãdo venit imponẽda pœna pecuniaria, dicatur iudiciũ criminale, an ciuile? do. An. hic dicit, q gl. iuris ciuilis in hoc varia uit, ipse vero breuiter dicit, q cã ciuilis dr̃, cuius finis est cõmodũ partis & interesse priuatũ. Cã criminalis, cuius finis est interesse publicũ, vt vindicta publica. Cã mixta, q̃ participiat de vtroq;, ex quo cõcludit, q quando pęna pe
a cuniaria fisco est applicãda, sit criminalis, [a] qđ tenet Inno. in c. qualiter & quãdo. 2. de accu. alle. l. 3. §. 1. ff. de prꝺuari. qa ita intẽdit vindicta publica ꝑ pẽnã pecuniariã, sicut ꝑ pẽnã corporis, seu famę. Sed ego latius attingo istũ articulum. Primò. n. reperio circa hoc triplicẽ opin. Prima, vt si pœna venit applicãda fisco, iudiciũ dicať criminale; si pars ti, dicatur ciuile, seu ciuiliter agi. Ita no. glo. in l. 3. ff. de sepul. vio. Sed a opi. est, vt si venit pęna imponẽda pecuniaria. semper dicať agi ciuiliter; si corporalis, criminaliter, vt no. gl. in l. si qua ꝑ calũniã. C. de epi. & cle. l. q sepulchra. C. de sepul. viol. & l. 1. C. quando ciui. act. Tertia opin. vt si agatur de crĩe, semper dicať agi criminaliter, siue pęna veniat applicãda fisco, siue pti. Hãc opi. sentit gl. in l. lex Cornelia. ff. de iniu. & hęc vlt. opi. vr̃ aperte cõtra tex. c. ꝑ tuas. el 1. de simo. ꝓpe fi. & c. tuę, de ꝓc. & c. sup his, de acc. Bar. in prꝺal. l. 3. de sepul. viol. tenet primã opi. & dicit eã verã, & cõiter teneri, & ꝑ Inn. ĩ prꝺall. c. qualiter & quãdo. Sed
b cõtra ꝓdicta fortiter [b] vr̃ obstare. c. per tuas, ꝓall. vbi hr̃, q agebať de crĩne simonię ad priuationẽ beneficii, & tamẽ dr̃ agi ciuiliter, nec pęna ibi applicať parti. Et iõ puto satis posse dici, q tũc ꝓprie agitur criminaliter, quãdo directa via crimẽ deducit ad iudiciũ, vt puniať acrius q̃ põt; & sic vt ꝑponať pœna ordinaria siue pœna applicetur fisco siue parti, qa debemus cõsiderare, qđ principaliter agitur, & nõ qđ venit in cõsequẽtiã. ff. de auth. tut. l. 1. & quod no. in c. de cętero, de homici. Aut crimẽ deducit non sic directa via. vt supra dr̃. Et dr̃ agi ciuiliter, q̃ q̃ pœna nõ veniat applicãda parti, vt optime ꝓbatur in prꝺall. c. ꝑ tuas. & c. super his, facit d. c. qualiter & quãdo 2. in ver. verũ, de accu. Et dr̃ tũc agi ciuiliter, quasi curialiter & remota stricta seueritate, sicut & verba dicũtur ciuiliter ĩtelligi, quãdo cessat amara ĩterpretatio, vt l. si cui. ff. de seruit. Facit q cõiter dicũt glo. iuris ciuilis, q damnatus per inquisitionem de crimine, de quo damnatus per accusationẽ efficereť infamis, euitat infamiã, vt no. gl. in l. 3. §. prętereа. ff. de suspect. tut. & l. fi. C. eo. vbi per Cy. & in l. 1. C. de mo. mul. licet Bar. aliter de hoc vltimo dicat, in l. infamen. ff. de pub. iud. vbi vide, & per Spe. in ti. de sen. §. 1. ver. quid de istis, & Bal. qui sequitur Bar. in l. etiã. C. de furt. vbi ęt plene vide per Bar. tamẽ pro hac differentia optime facit dispositio iuris canonici, dum punit mitius, quando procedit per viam inquisitionis, q̃ per accusationem, vt in d. c. qualiter & quãdo, & c. inquisitionis, infra de accu. Ius ciuile tamen hanc differentiã in modo puniendi facere non videtur, sed vniformiter videtur procedere ad vindictã, arg. in l. 4. C. de sepul. vio. & l. ea qđ. C. de accu. sentit Bar. in prꝺal. §. prętere
6 a, & in l. 2. § si publico, ff. de adult. † An autem & quando pœna pecuniaria, quę pro delicto imponitur applicet fisco, vel parti, vide per Bar. in l. agraria. ff. de ter. mo. Et breuiter distingue tria mẽbra, aut ius introducit accusationem, & regulariter applicat fisco. l. mulctarum. C. de mo. mul. Aut introducit actionem, & applicatur parti. l. 3. ff. de sepul. viola. Aut loquitur simpliciter, & videtur introducere accusationem, ar. l. C. de sepul. vio.

ADDITIONES.

a SEB. SAP. ¶ Criminalis. Vide Alex. in consi. 66. in 1. vol. & in cõsi. 81. in fi. 1. vol. vide ęt Matthesyl. in notab. 70. inci. No q si statutũ in 3. char. vbi dicit, q si statutũ dicit, q si quis turbauerit aliquẽ in possessione sua, condẽnetur in centũ, quorũ dimidia applicet fisco, alia parti læsæ; põt agi ciuiliter. Secus si statutũ dicat. Si qs fecerit sic, cõdemnetur in centũ, quorum dimidia applicetur fisco, & dimidia accusatori, qa tũc erit iudicium mere ciuile, de quo per Ang. in trac. maleficiorũ, in gl. in verbo, dãdis & soluendis camerario, ꝑ do. asi in §. quædã aũt. Inst. de act. uide etiã Are. in cõsi. vlt.

b ¶ Fortiter. Quicquid dicat hic d. Abb uera & cõis cõclusio est, q q̃ pœna nõ applicať parti, agit criminaliter, ꝑm Bar. in l. prætor ait. in prin. ff. de sepul. vio. Nec ob c. ꝑ tuas, de quo oppo. hic d. Abb. qa q̃ agitur solũ, ut qs remoueatur ab officio, uel ab administratione, tũc dr̃ ciuiliter agi. Ista est doctrina Bar. in l. nõ solũ. § fi. 2. no. ff. de proc. & in l. 1. ff. de suspe. tut. & ita agebatur in d. c. ꝑ tuas, si bene aduertis. Aen. Fal.

ZACHAR. Tu solue obiectũ do. Abb. de alleg. c. ꝑ tuas, restringẽdo regulã positã in prima opi. quã ut cõem app. obtinent cuncti Doc. dũ dicit, q si pœna nõ uenit applicãda parti, tũc dicatur causa esse criminalis; & restringe, ut hoc dictũ sit uerũ q̃ pœna est applicabilis parti, & sic nõ obstabit c. ꝑ tuas. cũ beneficiũ, de cuius priuatione intentabat, nõ ueniebat applicãdũ parti, uel aliter sol. ꝑm Bar. in l. 1. § sciẽdũ est. ff. de susp. tu. Arc. & Mod. hic, q ideo nõ dicitur causa esse criminalis, quando agitur super priuatione beneficii, quia pœna non applicatur fisco.

ANT. FRAN. Circa hoc, q̃ cã dicať ciuilis uel criminalis. vide Io. An. ĩ c. cã lras, de test. & Inn. in c. qualiter & q̃. cl. 2. de acc. & in c. 2. de pœn. ubi cõcludũt, q ꝑ cã mota sup crimine dr̃ ciuilis, q̃ pœna applicať parti. & uide tex. in §. finaũt, Inst. de iniur. & Bar. ęt in l. si qs. ff. de priua. delic. secus aũt si pœna ueniret applicãda fisco, qa tũc dr̃ cã criminalis, de quo ęt no. in c. 1. de testi. li. 6. & in c. testimoniũ. ĵ. de test. & ęt cã dr̃ criminaliter intẽtata, q̃ in illa nõ admittit ꝓcurator, iuxta materiã. c. tuæ de qua per gl. in c. uenięs, de accus. & hr̃ in l. pe. in §. ad crimẽ. ff. de pub. iud. & in l. seruũ quoq; in §. publice, ff. de ꝓcur. & qđ isto casu, q̃n in cã nõ interuenit ꝓcurator, q dicať crinalis, uide gl. c. cupiẽtes in §. fi uero, de ele. lib. 6. & uide Fed. de Sen. in cõsi. suo 25. & hr̃ ꝑ Inn. in c. graue. de ꝓb. & ꝑ gl. 3. q. 6. in c. hoc qppe. & hr̃ in §. in summa. Instit. de iniuriis. & uide do. de Ro. in suis dec. 223. & 226. in antiq. s. ubi ponũt, .si agať ciuiliter, an sꝺia dicatur esse ciuilis, uel criminalis, & uide Inn. in c. crimina. de collu. dete. ubi dicit, q tria sunt gña cãrum, ciuilis, criminalis, & spũalis, & uide gl. summę ad hoc, quot sint gña cãrũ. 11. q. 1. & ꝑ Spe. in ti. de cõtu. in §. 2. circa prin. & in ti. de offi. uica. in §. fi. & uide Io. An. in c. fi. de crimi. fal. Et q̃ una ꝓiudicet alteri, plene no. in l. unica, C. q̃ ciuilis act. ꝓiu. cri. & quot modis sumať hoc nomẽ, cã hr̃ per Host. in c. cũ dilecti. de accus. & uide q plene no. in cle. dudũ, de sepul. & ꝑ Legistas. ĩ l. cãs, uel lites. C. de trãs. Et an appellatione cãę ciuilis ueniat cã spiritualis, uide glo. in uer. ciuilis in clem. 1. de offic. deleg.

SVMMARIVM.

1 *Promittẽs nõ declinare iudicem, non poteſt amplius pœnitere. §. 16. 17.*
Cntumax poteſt excommunicari, non tamen priuari beneficio, nu. 10.
2 *Inimicitia conſideratur, etiam quòd habuerit originem ex iuſta cauſa.*
Aduerſarius, an repellatur contra aduerſarium. nu. 3.
Prælatus non eſt idoneus iudex in cauſa eccleſiæ ſuæ; tamen ſi non recuſatur, poteſt eſſe iudex.
3 *Inimicitia capitalis ſolet oriri ꝑ cõtẽtionẽ oĩum bonorũ, uel maioris partis.*
4 *Citatio debet fieri authoritate iudicis, & parte petente, & ſi alterum iſtorum deficit, non ualet, nu. 33.*
Iudex non debet interponere officium ſuum ad priuatam utilitatem.
Citatio deſcripta in actis, præſumitur facta cum omni ſolennitate.
5 *Iudex poteſt circa tendentia ad deciſionem cauſæ, interrogare partem ante, & poſt lit. conteſt.*
6 *Excommunicatus non liberatur ex ſola ſatisfactione, ſed requiritur abſolutio; ſecus eſt in ſuſpenſione. nu. 23.*
7 *Iudex poteſt mulctare contumacem, etiam parte non petente.*
8 *Excommunicatus non priuatur beneficijs, ſed eorum reditibus; & an ſtatim, uel per ſententiam, nu. 9. & 24.*
10 *Contumacia eſt peccatũ mortale, & an pro omni contumacia quis excõicẽ.*
11 *Priuatio beneficij non fit ex omni peccato mortali.*
12 *Sententia poteſt ferri per iſta uerba, (mihi uidetur) & quid in teſte, & in alijs diſpoſitionibus.*
13 *Latinitas falſa non uitiat, quando poteſt per figuram ſaluari.*
14 *Iudex poteſt recuſari, ſi eſt ſuſpectus; & etiam ciuitas poteſt recuſari, & quodcunque tribunal illius ciuitatis,*
Ordinarius an poſſit recuſari, ſi aſſeſſor eſt ſuſpectus.
Eccleſia uniuerſalis non poteſt errare.
15 *Inquiſitus non tenetur reſpondere, niſi fuerit citatus, & crimina expoſita; ſecus in ciuilibus.*
18 *Iuriſdictio prorogatur per actum alium, citra litis conteſt.*
Depoſitio epiſcoporũ eſt reſeruata ſoli Papæ, & nõ alteri ęt legato de latere.
19 *Prorogans iuriſdictionem, an & quando, & uſque ad quod tempus, poteſt ipſum pœnitere.*
20 *Princeps non præſumitur aliquid concedere in præiudicium tertij; etiam ſi concederet motu proprio.*
21 *Iuramentum intelligitur & regulatur ſecundum naturam contractus ſuper quo interponitur.*
22 *Promittens ſoluere Senis, Florentiæ & ubicunque petitum fuerit, an poſſit in prædictis locis conueniri.*
25 *Confeſſio ficta per contumaciam, non plus operatur quàm uera confeſsio.*
26 *Hæreticus quis non præſumitur ex præſumptione facili.*
27 *Contumacia non ſufficit ad condemnationem, niſi fuerit in ea perſeueratum.*
Contumacia non facit quem haberi pro confeſſo, adeo ut quis perdat ius ſuũ in ciuilibus meris, ſecus in criminalibus.